

ville være endog meget omfattende og tidkrævende. Problemstillingen har ikke blot, som påpeget af udvalget, nær sammenhæng med grundlæggende spørgsmål vedrørende hele den offentlige forvaltnings struktur. I givet fald måtte man formentlig også inddrage en vurdering af gældende rets rammer for udøvelsen af domstolenes prøvelsesret med hensyn til forvaltningens virksomhed. Justitsministeriet har på nuværende tidspunkt og på baggrund af den administrative struktur, som den offentlige forvaltning har i dag, alene fundet at burde medtage regler om klagevejledning i den generelle forvaltningslov.

5. Spørgsmålet om, hvordan den enkelte borgers rettigheder bør sikres i forhold til administrative myndigheder, har bl.a. været overvejet i Europarådet, der i 1977 vedtog en resolution herom.

I resolutionen (nr. (77) 31), som Danmark har tiltrådt, fastslås det, at medlemsstaterne i deres lovgivning eller administrative praksis bør indføre en række grundlæggende rettigheder for parterne i en forvaltningssag for at sikre den enkeltes retsstilling i forbindelse med afgørelser, der træffes af den offentlige forvaltning. Resolutionen indeholder følgende rettigheder:

- Retten til at blive hørt, inden en afgørelse træffes.
- Retten til på begæring af blive gjort bekendt med de relevante oplysninger i sagen.
- Retten til, at en part kan møde med bistand eller lade sig repræsentere over for myndigheden.
- Retten til at få en begrundelse for en administrativ afgørelse.
- Retten til klagevejledning i forbindelse med skriftlige forvaltningsafgørelser.

Som det fremgår, er det foreliggende lovforslag i overensstemmelse med resolutionen. For så vidt angår princippet om, at en part er berettiget til at give møde for myndigheden med bistand eller lade sig repræsentere af andre, følger dette princip umiddelbart af de almindelige forvaltningsretlige principper i Danmark, således som det bl.a. er fastslået i ombudsmandens praksis, og der er derfor efter justitsministeriets opfattelse ikke noget behov for at optage en udtrykkelig bestemmelse herom i forvaltningsloven. Spørgsmålet vil blive behandlet i en generel vejledning om forvaltningsretlige spørgsmål, som justitsministeriet vil udsende i forbindelse med gennemførelsen af forvaltningsloven, jfr. herom nedenfor under pkt. 6.

6. Som anført ovenfor under pkt. 3 er forvaltningsmyndigheders virksomhed allerede i dag i et

vist omfang undergivet en generel regulering gennem uskrevne grundsætninger, hvis rækkevidde til dels er gengivet i vejledninger og enkeltskrivelser udfærdiget af ministerier, og som navnlig har fundet udtryk i det meget store antal udtalelser, hvor folketingets ombudsmand har givet udtryk for, hvad der må anses for at være god forvaltnings-skik.

Det må imidlertid erkendes, at det for såvel borgerne som for ansatte i den offentlige forvaltning undertiden kan være vanskeligt at få et klart overblik over, hvilke fremgangsmåder der opfylder disse uskrevne forvaltningsregler og kravene om god forvaltnings-skik.

På den baggrund er det justitsministeriets hensigt i forbindelse med gennemførelsen af forvaltningsloven at udarbejde en generel vejledning, der foruden en udbygning af reglerne i forvaltningsloven også skal angive de almindelige regler og principper, som den offentlige forvaltning bør anvende i forbindelse med administrativ sagsbehandling.

Det er hensigten, at vejledningen løbende skal suppleres i nødvendigt omfang, ligesom justitsministeriet overvejer, hvorledes alle dele af den offentlige forvaltning i større omfang end hidtil løbende kan blive informeret om afgørelser af principiel forvaltningsretlig betydning.

7. For at sikre, at myndighederne får lejlighed til at tilrettelægge sagsbehandlingen, således at forvaltningslovens regler indpasses heri, foreslås det, at loven først sættes i kraft den 1. april 1985. Dette vil tillige medføre, at de ansatte i den offentlige forvaltning får rimelig tid til at sætte sig ind i de nye regler og den vejledning, som justitsministeriet vil udarbejde herom.

På baggrund af, at de kommunale organisationer har peget på, at navnlig bestemmelserne i lovens kapitel 4 om partshøring og kapitel 6 om begrundelse vil kunne medføre et administrativt merarbejde og forudsætter, at medarbejderne i de kommunale forvaltninger får lejlighed til at sætte sig ind i reglerne, foreslås det, at disse bestemmelser først formelt sættes i kraft for kommunerne den 1. januar 1987. Herved bliver det også muligt, inden disse regler træder i kraft, at inddrage forvaltningsloven i den almindelige efteruddannelse i forvaltningsret og sagsbehandling af det offentliges personale, der navnlig finder sted på Den kommunale Højskole og Danmarks Forvaltningshøjskole, således at det ikke bliver nødvendigt at gennemføre et særligt efteruddannelsesprogram alene med henblik på at informere om reglerne i forvaltningsloven.